

Röjningsröseområde och en järnåldershård i Hornaryd

Arkeologisk utredning av L2025:5844 inför arbete med revidering av detaljplan inom fastighet Hornaryd 3:1, Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län

Kristina Jansson

Röjningsröseområde och en järnåldershärd i Hornaryd

Arkeologisk utredning av L2025:5844 inför arbete med
revidering av detaljplan inom fastighet Hornaryd 3:1,
Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län

Jönköpings läns museums dnr: 2024-217

Länsstyrelsens dnr: 431-5196-2024

Uppdragsnummer Fornreg: 202500884

Rapport, foto och ritningar: Kristina Jansson & Lotten Haglund

Rapportgranskning: Anna Ödeén

Distribution: Digital pdf

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping

Tel: 036-30 18 00

E-post: info@jkpglm.se

www.jonkopingslansmuseum.se

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr I2018/00079.

ISSN: 1103-4076

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2026

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	7
Målsättning	7
Metod	7
Topografi	9
Åkermark och stenmurar i utredningsområdets östra del	9
Röjningsröseområdet, L2025:5844, i utredningsområdets västra del	10
Fornlämnings- och kulturmiljö	11
Tidigare undersökningar	11
Resultat	12
Undersökningsresultet	12
Sökschaktgrävningen	12
Röjningsröseområdet L2025:5844	14
Kartanalys	18
Fynd	21
Tolkning	21
Utvärdering av undersökningsplanen	21
Administrativa uppgifter	22
Referenser	23
Arkiv	23
Kartmaterial	23
Tryckta källor och litteratur	23
Figurförteckning	25

Bilagor

Bilaga 1. Vedartsanalys	27
Bilaga 2. Kol-14-analys	29
Bilaga 3. Schaktlista	31

DEN UPPDRAGSARKEOLOGISKA PROCESSEN

Uppdragsarkeologin regleras av 2 kap. 10–14 §§ i Kulturmiljölagen samt genom allmänna råd och föreskrifter. Arkeologiska uppdrag indelas i flera etapper: arkeologisk utredning, förundersökning och undersökning. Processen syftar i första hand till att bevara fornlämningarna, vilket är grundtanken i kulturmiljölagen.

Arkeologisk utredning

Arkeologisk utredning brukar göras i två steg. Den första etappen, steg 1 (AU1), innebär att befintlig kunskap i form av arkivmaterial, äldre handlingar och historiska kartor samt litteratur och uppgifter om tidigare undersökningar sammanställs med syfte att se om fornlämningar berörs av arbetsföretaget. Därtill görs en fältinventering i syfte att lokalisera tidigare okända fornlämningar. Steg 2 (AU2) utgör den del som innebär markingrepp i form av sökschakt med grävmaskin och provrutsgrävning. Om det konstateras förekomst av fornlämningar så kan dessa, om de inte kan bevaras, gå vidare till en arkeologisk förundersökning.

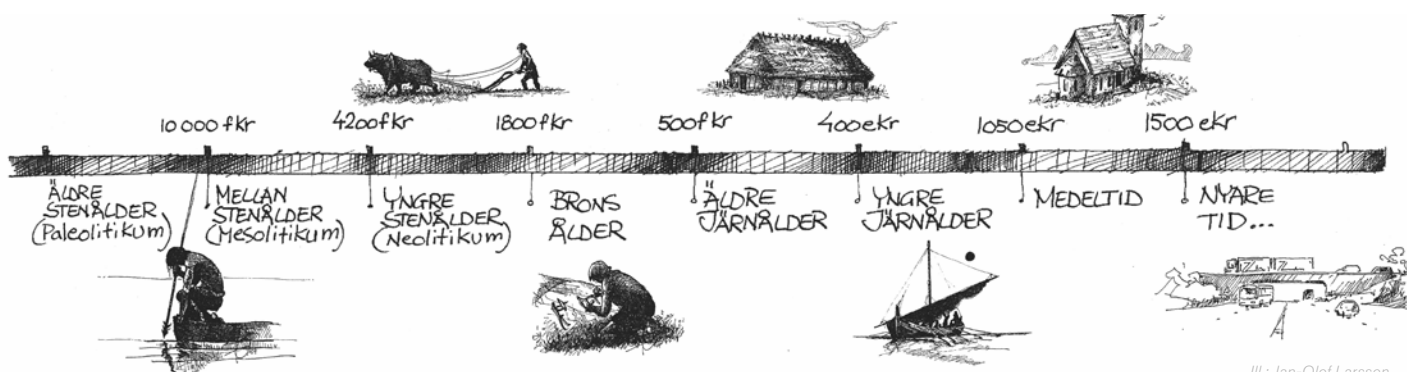
Arkeologisk förundersökning

En arkeologisk förundersökning (FU) syftar till att fastställa och beskriva fornlämningens karaktär, datering, utbredning och komplexitet samt att ta till vara fynd. Resultaten ska kunna ligga till grund för länsstyrelsens bedömning av kunskapspotentialen inför kommande beslut om tillstånd till ingrepp i en fornlämning. Förundersökningen ska också ge underlag för företagarens (exploatörens) vidare planering. Om fornlämningen efter förundersökning bedöms vara välbevarad och ha vetenskaplig potential går det vidare till nästa steg i processen - en arkeologisk undersökning.

Arkeologisk undersökning

En arkeologisk undersökning (UN) utförs med anledning av att en fornlämning behöver tas bort. Syftet med en arkeologisk undersökning är att dokumentera en fornlämning, ta till vara fornfynd, rapportera och förmedla resultaten för att skapa kunskap av relevans för myndigheter, forskning och allmänhet. Dokumentationsmaterialet och fynden ska bevaras för framtiden samt tolkas vetenskapligt och infogas i ett kulturhistoriskt sammanhang. Undersökningen innebär att hela eller delar av fornlämningen slutgiltigt tas bort. Efter att fornlämningen tagits bort är marken fri att exploatera ur fornlämningssynpunkt.

Mer information om den uppdragsarkeologiska processen finns på Riksantikvarieämbetets hemsida.

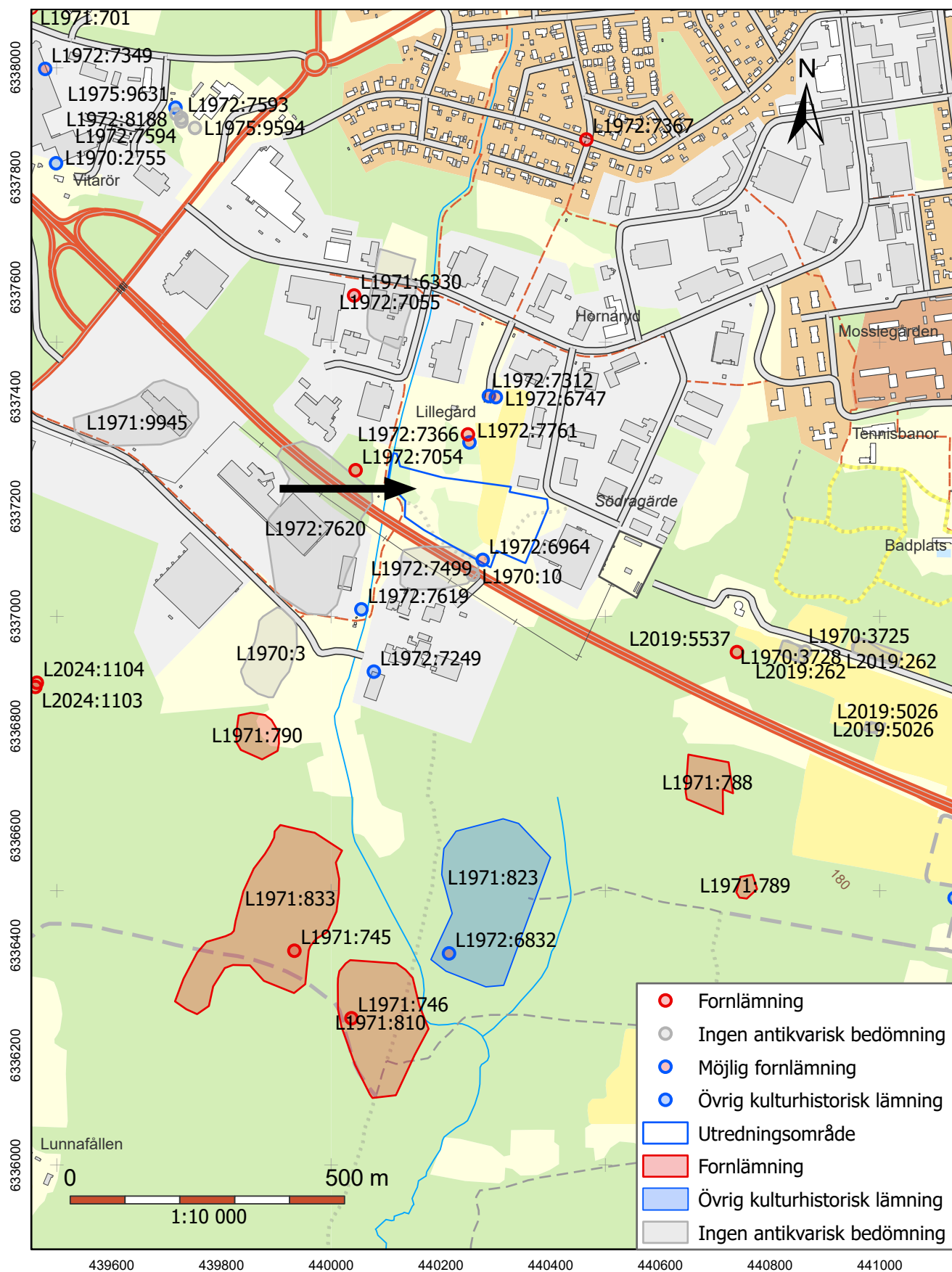
Sammanfattning

Med anledning av behovet att undersöka förutsättningarna för upprättandet av en reviderad detaljplan inom delar av fastigheten Hornaryd 3:1, genomförde Jönköpings läns museum en arkeologisk utredning inom det berörda området under några oktoberdagar 2025. Utredningen föranleddes av att området ligger i närheten av flera kända fornlämningar, bland annat en hög, flera rösen samt några fornlämningsliknande lämningar.

Utredningsområdet utgörs i den östra delen av åkermark och i den västra delen av ett skogsparti med lövträd. Vid den inledande fältinventeringen påträffades här ett cirka 100×70 meter stort röjningsröseområde, L2025:5844, bedömd som övrig kulturhistorisk lämning, omfattande knappt 30 röjningsrösen av varierande storlek, höjd och uppbyggnad, stenröjda ytor, stentippar och en terrasskant. Stenarna i röjningsrösen hade byggts upp och byggts på vid olika tillfällen. I botten utgjordes de av ett samlat stenmaterial bestående av 0,2–0,5 meter stora stenar. På dessa röjningsrösen, och även kring dem, hade större stenblock lagts upp.

Äldre kartmaterial tyder på att den första generationens röjningsrösen lades upp under 1800-talets andra hälft då marken togs i anspråk för odling, medan de påförda stenblocken påförts med maskinell hjälp under 1900-talet.

Inom utredningsområdet drogs också 60 sökschakt för att se om det kunde finnas dolda fornlämningar under mark. Totalt omfattade schaktningarna cirka 1380 m². En härd, L2025:5851, daterad till 200–400-talen e.Kr. påträffades i ett sökschakt omedelbart väster om röjningsröseområdet.

Figur 1. Utdrag ur digitala fastighetskartan. Utredningsområdet markeras med blå linje. Skala 1:10 000.

Inledning

Med anledning av behovet att undersöka förutsättningarna för upprättandet av en reviderad detaljplan inom delar av fastigheten Hornaryd 3:1, genomförde Jönköpings läns museum en arkeologisk utredning under några oktoberdagar 2025. Det totala utredningsområdet omfattar cirka tre hektar (Figur 1). Arbetet utfördes på uppdrag av Länsstyrelsen i Jönköpings kommun i samarbete med Värnamo kommun. Kostnadsansvarig är planbeställaren Jonas Abrahamsson, Gjuteriteknik. Fältansvarig och rapportansvarig är antikvarie Kristina Jansson, Jönköpings läns museum.

Målsättning

Målsättningen med den arkeologiska utredningen är att fastställa huruvida fornlämningar kan komma att beröras av det planerade arbetsföretaget. Det gäller såväl synliga fornlämningar ovan mark som fornlämningar dolda under mark. Resultaten av utredningen ger länsstyrelsen beslutsunderlag inför eventuellt fortsatta arkeologiska undersökningar, samt bättre planeringsunderlag för Värnamo kommun i deras fortsatta detaljplanearbete.

Metod

Inledningsvis studerades det äldre kartmaterialet av kulturgeograf Ådel Vestbö Franzén som också svarat för fältinventeringen av det slyrika skogspartiet i den västra delen av utredningsområdet. I samband med inventeringen konstaterades att ett mindre röjningsröseområde ligger i skogsmarken, L2025:5844. Detta utmärks av välröjda ytor, en kraftig terrasskant och spridda röjningsrösen av varierande storlek och uppbyggnad (Figur 2). Enstaka röjningsrösen var något gravliknande. Vid närmare undersökning av dessa användes metalldetektor liksom kring den härd som påträffades vid sökschaktgrävning väster om röjningsröseområdet.

Figur 2. Exempel på röjningsröse inom röjningsröseområde L2025:5844. Foto från öster.

Figur 3. Sökschaktgrävning norr om röjningsröseområdet L2025:5844. Foto från väster..

Innan inventeringen hade merparten av skogspartiet röjts på sly. Att inte all sly röjdes bort hade tidigare beslutats i samråd med Värnamo kommun. Anledningen var att den västligaste delen av området inte skulle ingå i detaljplanen utan lämnas som en skogsrیدا.

Efter avslutad inventering vidtog sökschaktgrävning inom hela utredningsområdet. Sökschaktgrävningen innebar att matjorden grävdes bort ner till nivån för undergrunden (Figur 3). I förekommande fall skulle ett urval påträffade anläggningar undersökas och dokumenteras. I de 60 sökschakt som grävdes påträffades en hård från äldre järnålder, L2025:5851, vilken totalundersöktes (Figur 4 och Figur 10B). Samtliga sökschakt och hårdens mättes in med nätverks-RTK. Även röjningsrösen och terrasskanten mättes in med nätverks-RTK. Efter avslutad grävning igenfylldes schakten.

Figur 4. Den påträffade hårdens från äldre järnålder i ett av sökschakten väster om röjningsröseområdet L2025:5844. Foto från söder.

Topografi

Åkermark och stenmurar i utredningsområdets östra del

Den östra delen av utredningsområdet utgjordes av ett par öppna åkerytor. Högsta punkten låg i norr på nivå 188 meter över havet och därifrån sluttade terrängen något åt söder ner till nivå 185 meter över havet. I den östligaste delen sluttade marken även åt öster ner till 182 meter i undersökningsområdets sydöstra hörn. Undergrunden utgörs av blockrik, stenig, siltig morän (Figur 5).

Den åkeryta som låg närmast röjningsröseområdet i skogspartiet omgärdades i den östra och den södra delen av stenmurar. Den östra muren var vällagd, 0,9 meter hög och 0,9 meter bred uppbyggd av 0,3–1 meter stora stenar lagda i två till tre skift (Figur 6 och Figur 10B). Den södra delen av muren var kraftigt utrasad och inte lika vällagd som i öster. Stenarna hade fallit ut och låg kringspridda och ställvis hade röjningssten slängts upp (Figur 7). Muren i söder sträckte sig fram till ett par större stenblockstippar.

Figur 5. Sökschakt i åkerytan närmast röjningsröseområdet L2025:5844 till vänster i bild. Schakten ligger i den högre belägna delen av åkern i norr. Foto från söder.

Figur 6 till vänster. Den vällagda muren i åkerns östra del. Foto från nordost.

Figur 7 till höger. Den delvis utrasade muren söder om åkern. Foto från västsydväst.

Röjningsröseområdet, L2025:5844, i utredningsområdets västra del

Den västra av åkerytorna gränsade mot ett mindre röjningsröseområde, L2025:5844, beläget i skogsmark med lövträd och sly. Mellan åkern och röjningsröseområdet fanns inte någon stenmur men väl ett pärlband av stora röjningsrösen samt anhopningar av upplagda stenblock (Figur 8 och Figur 10B).

Figur 8. Exempel på ett av de största röjningsrösen i den östra delen av röjningsröseområdet L2025:5844 samt ansamlingar av stora stenblock som lagts upp i samma område som de större röjningsrösen. I det stora stenblocket centralt i bilden fanns ett borrarat hål, vilket visar att det en gång dragits upp ur jorden och lagts på plats med maskinell hjälp. Foto från norr.

Den östra del av röjningsröseområdet låg terrängmässigt högst på nivå 188 meter över havet i den norra delen, och på nivå 184 meter i den södra. Den västra delen av röjningsröseområdet låg i något flackare mark på nivåer 183–184 meter över havet (Figur 9). Undergrunden består av block- och stenrik siltig morän. Större jordfasta stenblock var också synliga mellan röjningsrösen.

Figur 9. Exempel på sökschakt som lagts i utredningsområdets lägre liggande partier väster om röjningsröseområdet L2025:5844. Foto från nordväst.

Fornlämnings- och kulturmiljö

Området kring Hornaryd är rikt på fornlämningar från stenålder till yngre järnålder, och några av dem har tidigare berörts av arkeologiska undersökningar (se nedan). Att utredningsområdet omgärdas av fornlämningar är därför inte förvånande (se Figur 1). Närmast söder om utredningsområdet finns ett par nu borttagna röjningsröseområden, L1972:7620 och L1972:7499. Till sistnämnda hör antagligen det ensamliggande röjningsröset L1972:6964 som ligger i utredningsområdets sydöstra hörn. Generellt har flera större röjningsområden legat söder om riksväg 27 vilka nu är borttagna, exempelvis L1971:9945 och L1970:3. Att så många röjningsröseområden försvunnit beror dels på anläggandet av vägen, dels på utbyggnaden av Hornaryds industriområde. Förutom röjningsröseområdena har även en flintdolk påträffats, L1972:7619.

Norr om väg 27, omedelbart väster om utredningsområdet, ligger ett röse, L1972:7054. Norr om utredningsområdet återfinns också ett flertal fornlämningar, närmast en fornlämningsliknande lämning, L1972:7761 och en hög, L1972:7366. Ytterligare ett par fornlämningsliknande lämningar ligger cirka 90 meter längre norrut, L1972:6747 och L1972:7312. Ytterligare en bit åt nordväst, cirka 300 meter från utredningsområdet finns en häll med 12 skålgropar, L1971:6330. Öster om denna låg dessutom ett gravfält som undersöktes på 1980-talet, L1972:7055.

Tidigare undersökningar

Flera arkeologiska undersökningar i närområdet av det nu aktuella utredningsområdet kom till stånd under 1980-talet. En av dessa berörde ovan nämnda gravfält, L1972:7055, vilket undersöktes 1987. Anledningen till undersökningen var att industriområdet skulle utvidgas österut. Vid utgrävningen undersöktes ett 70-tal anläggningar, bland annat kantrännor efter ett tjugotal bortodlade gravhögar, brandlager, härdar, sotfläckar, stolphål och nedgrävningar. Gravfältet daterades till yngre järnålder/vikingatid, cirka 800–950 e.Kr. (Helander 2008).

Under åren 1987–1988 undersöktes också ett par av de nu borttagna röjningsröseområdena söder om riksväg 27, L1972:7499 och L1972:7620. Orsaken till undersökningar var planerad ny sträckning för riksväg 27, ett nytt industriområde i Hornaryd i anslutning till vägen samt flyttning av en kraftledning. Inom röjningsröseområdena undersöktes 18 röjningsrösen, två terraskanter, en stensträng och en lintorkningsgrop. Dessutom undersöktes ett par boplatslämningar vilka kol-14 daterades till äldre bronsålder och förromersk järnålder. Inga röjningsrösen kunde dateras men bedömdes inte vara förhistoriska (Kallerskog 2012).

Av senare datum kan ytterligare några undersökningar nämnas. År 2013 utfördes en förundersökning i form av sökschaktgrävning omedelbart norr om de båda stensättningsliknande lämningarna

L1972:6747 och L1972:7312. Inga boplatslämningar påträffades (Jansson 2014).

Förflyttar man sig cirka 900 meter nordväst om utredningsområdet, till Vitarör, undersöktes bland annat tre stensättningar L1972:7593–7594 och L1972:8188 samt en treudd, L1975:9594 (se Figur 1). Gravarna dateras till äldre bronsåldern och yngre järnåldern. Undersökningarna utfördes 1994 med anledning av anläggandet av en ny brandstation på platsen (Nordström 1997).

Ungefär 400 meter nordväst om Vitarör undersöktes 2018 ett område med fossil åkermark, L1971:701 med anledning av industriutbyggnad. De undersökta röjningsrösen kunde dateras till 1000–1200-talen. Det fanns också tecken som tydde på att stenröjningen föregåtts av äldre förhistoriskt markanvändning (Gustafsson 2019).

Slutligen ska några undersökta boplatsområden L1970:3725–3726 och L1970:3728 nämnas, vilka låg cirka 600 meter öster om utredningsområdet. BoplatSDateringarna har stor spridning i tid från bronsålder till järnålder med huvudsaklig tyngdpunkt i romersk järnålder (Gustafsson & Haglund 2019). Helt intill boplatsområdena ligger dessutom ett röse, L2019:5537.

Figur 10A. Översiktsbild över sökschakt i åkerytan i utredningsområdets östligaste del. Foto från nordost.

Figur 10B. Översiktskarta över utredningsområdet som visar var sökschakten lagts, röjningsröseområdet L2025:5844 med karterade röjningsrösen och andra åkerelement samt var den enstaka härden påträffades. Den svarta cirkeln visar läget för det gravliknande röjningsröset som sedermera visade sig vara ett röjningsröse.

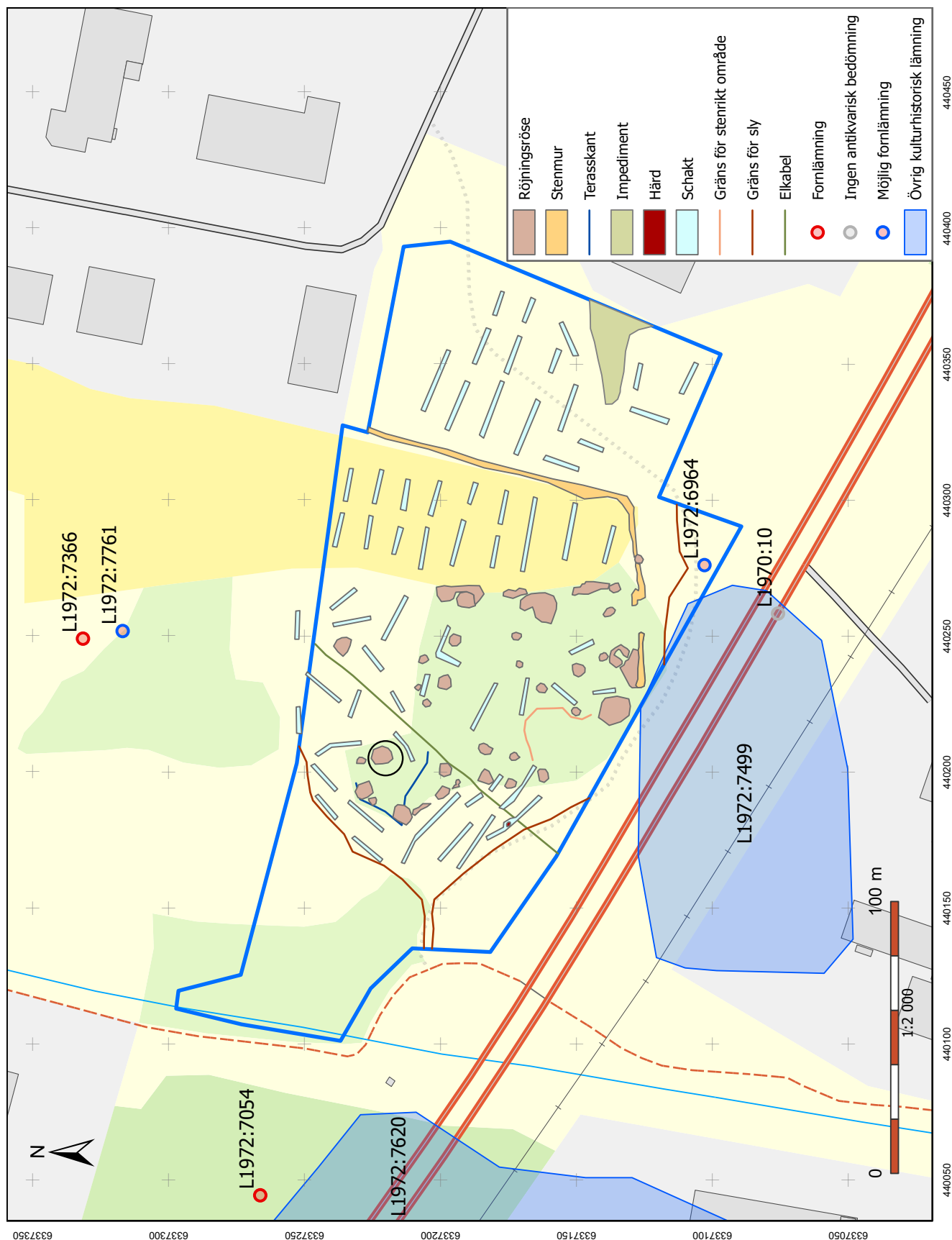
Resultat

Undersökningsresultet

Sökschaktgrävningen

Som tidigare nämnts drogs sammanlagt 60 sökschakt inom utredningsområdet, totalt omfattande cirka 1380 m² (Figur 10A–10B samt Bilaga 3). Dessa var helt tomma förutom i ett av sökschakten

Figur 11. Härden i plan. Foto från söder.

Figur 12. Härden i profil. Foto från väster.
Figur 13 till höger. Exempel på ett av de större röjningsrösena i östra delen av röjningsröseområdet L2025:5844. Foto från väster.

Figur 14. Exempel på röjningsröse uppbyggt av stora hopsamlade stenblock. Foto från västnordväst.

beläget omedelbart väster om röjningsröseområdet. I detta påträffades en något skadad härden, L2025:5851. Härden var oval till formen, 1,6×1,1 meter stor, 0,1 meter djup och med ungefärlig nord-sydlig orientering (Figur 11). Den hade plan botten och var fylld med svart sotig silt med enstaka kolbitar (Figur 12). I botten på anläggningen låg ett fåtal skärvstenar ungefär 0,1 meter stora. Härden låg på nivå drygt 183 meter över havet.

Från härden insamlades ett kolprov för vedartsanalys och kol-14 bestämning. Vedartsanalysen visar att kolet kommer från björk (Bilaga 1) och att den med 95,4 % säkerhet kan dateras till 251–411 e. Kr (Ua-90828 och Bilaga 2).

Röjningsröseområdet L2025:5844

Röjningsröseområdet var cirka 100×70 meter stort i nord-sydlig riktning. I dess ytterområden låg de större röjningsrösena vilka var 6–12 meter stora (Figur 13). Som tidigare nämnts låg de största i den östra delen där de gränsade mot en intilliggande åkeryta. Här var röjningsrösena ställvis något oregelbundna till formen beroende på att de delvis byggts upp och byggts på med stora stenblock. Överlag var annars flertalet röjningsrösen ovala till formen och många bestod i princip bara av stora stenblock (Figur 14).

Ett flertal röjningsrösen hade också lagts upp kring de äldre lönnar och ekar som finns i området (Figur 15). Det var också tydligt att stenmaterialet i röjningsrösena lagts upp vid olika tillfällen. Det äldre skedet i botten utgjordes av vällagda röjningsstenar, 0,2–0,5 meter stora. Stenpackningarna var 0,4 meter höga där stenarna låg löst med luftfickor mellan sig. Samtliga saknade jordinblandning. På dessa stenar hade sedan stora block lagts upp lite ”huller om buller”, och stenblock hade också dumpats kring de ursprungliga röjningsrösena (Figur 16).

Figur 15. Exempel på röjningssten som lagts upp kring ett träd. Foto från sydost.

Figur 16. Kring ett jordfast block i ett av de största röjningsröseena i röjningsröseområdets östra del, närmast åkern, hade en tät stenpackning byggts upp kring blocket. På denna hade vid senare tillfällen, nu mossbelupna, stenblock lagts upp utan större systematik. Foto från västnordväst.

Figur 17. Mindre röjningsrösen i de centrala delarna av röjningsröseområdet. Foto från öster.

Figur 18. Det gravliknande röjningsröset i röjningsröseområdets västra del. I bakgrunden pågår sökschaktgrävning. Foto från söder.

Centralt i röjningsröseområdet var röjningsrösena generellt lite mindre än i ytterkanterna, cirka 4–5 meter stora och 0,4–0,7 meter höga (Figur 17). De större röjningsrösena utmärktes av samma slags påbyggda stenblock som i den östra delen, och i röjningsröseområdets ytterkanter.

Bland alla röjningsrösen fanns också ett som var något gravliknande eftersom stenpackningen låg väl samlad och det tycktes finnas tendens till kantkedja. Detta röjningsröse låg tillsammans med ett par andra inom en mycket välröjd åkeryta avgränsad i väster och söder av en 0,5 meter hög terrass (Figur 18 och Figur 10B). För att se om det kunde röra sig om en grav eller ej rensades området närmast det, och dessutom avtorvades en mindre yta i dess nordvästra del. Efter avslutad undersökning kunde man konstatera att det inte fanns någon tydligt lagd, gravliknande kantkedja (Figur 19). Dessutom visade upprensningen i den nordvästra delen att stenarna lagt på ett större jordfast stenblock (Figur 20). Eftersom merparten av röjningsrösen i området byggts upp på liknande sätt tolkades också detta som ett röjningsröse.

Figur 19. Området närmast det gravliknande röjningsröset rensades upp för att se om det hade en tydlig kantkedja. Foto från väster.

Figur 20. Avtorvning i den nordvästra delen av det gravliknande röjningsröset. Denna frilade ett större jordfast block som röjningsstenen lagts upp kring. Foto från nordväst.

Kartanalys

Av Ådel Vestbö Franzén.

Hornaryd i Värnamo socken omtalas för första gången 1475 och ingick i Mossle skogelag innan skogelagets upplösning i samband med storskiftet 1769 (E131-24:3). Hornaryd bestod vid 1500-talets mitt av ett helt skattehemman och ett halv övrigt hemman.

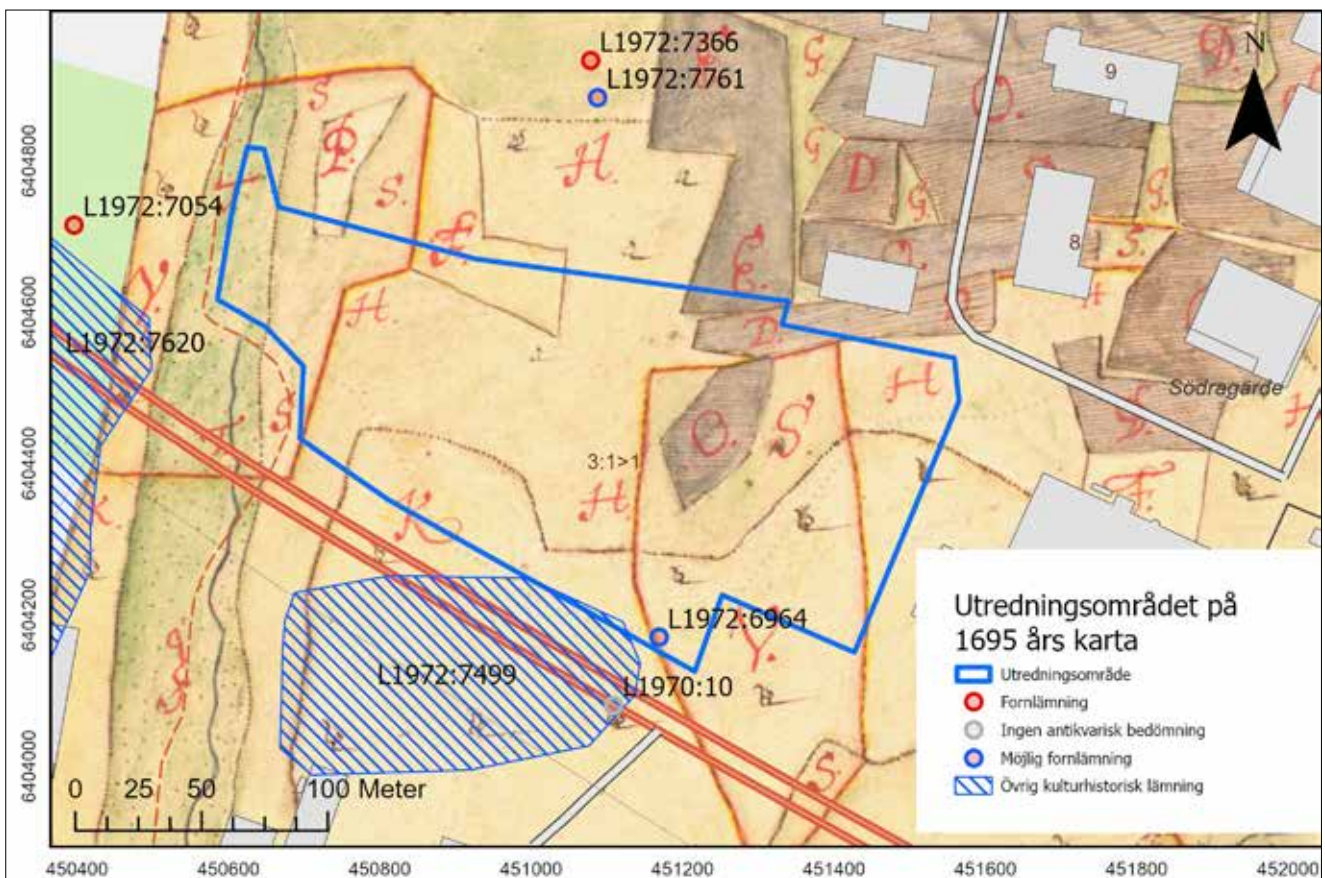
Den äldsta kartan över Hornaryds inägor är från 1695 (E131-14:1). Utredningsområdet var vid denna tid bestående av mager ljungbeväxt eller mossslupen mark med blåbärsris som ändock bärgades till hö i tämligen ringa volymer. För en del av området anges det att detta tillförne varit ängsmark, men den hade blivit för mager och ljungöverväxt för att kunna slås (Figur 21).

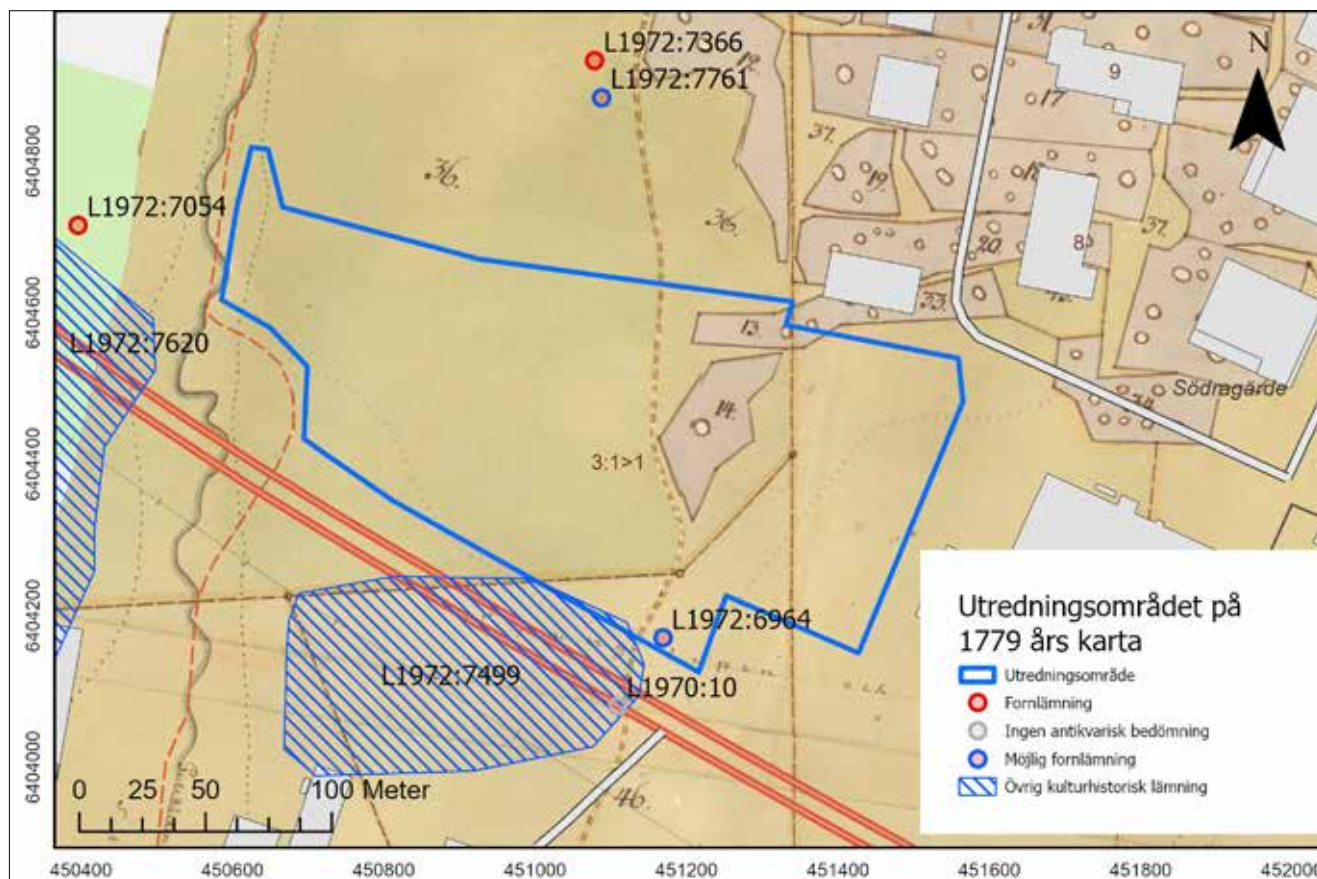
En åkerlycka på sandmylla fanns inom den nordöstra delen av utredningsområdet, betecknad som tämligen god, utom i torrår. Eftersom avdrag av odlingsbar yta görs för rösen och stenar får man konkludera att rikligt med röjningsrösen fanns på åkern trots att dessa inte ritats ut i kartan.

Inom utredningsområdets nordvästra del fanns en nedlagd åker ”som i manna minne intet hafva warit i Bruuk”. Längst åt väster fanns sanko mader ”myckit äfwentyrliga at Bäria i wäätähr”.

Sammanfattningsvis förefaller området, förutom längst i öster bestå av mycket magra marker, ljungbelupna samt uttjänta ängar.

Figur 21. Äldsta kartan över Hornaryds inägor från 1695.

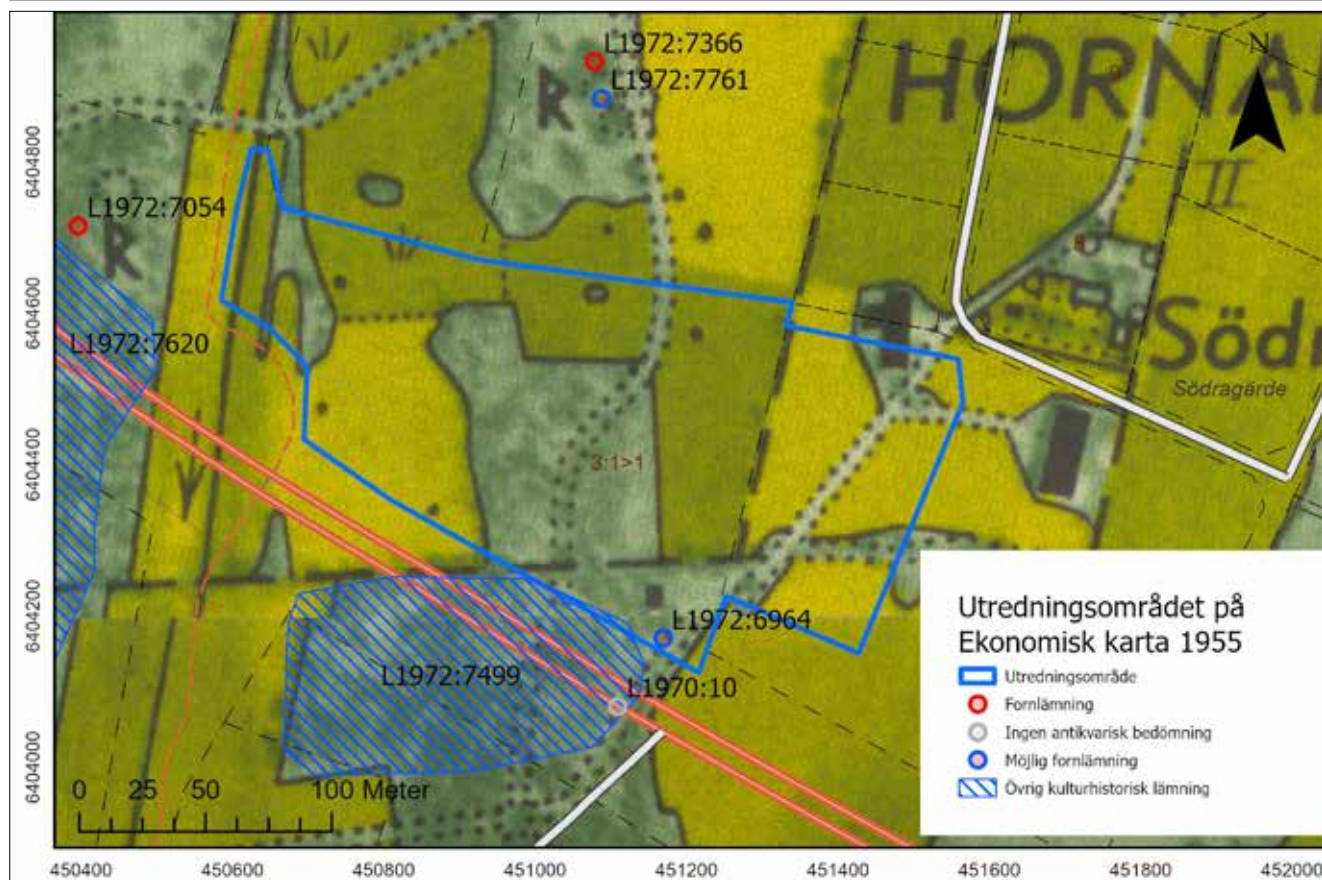
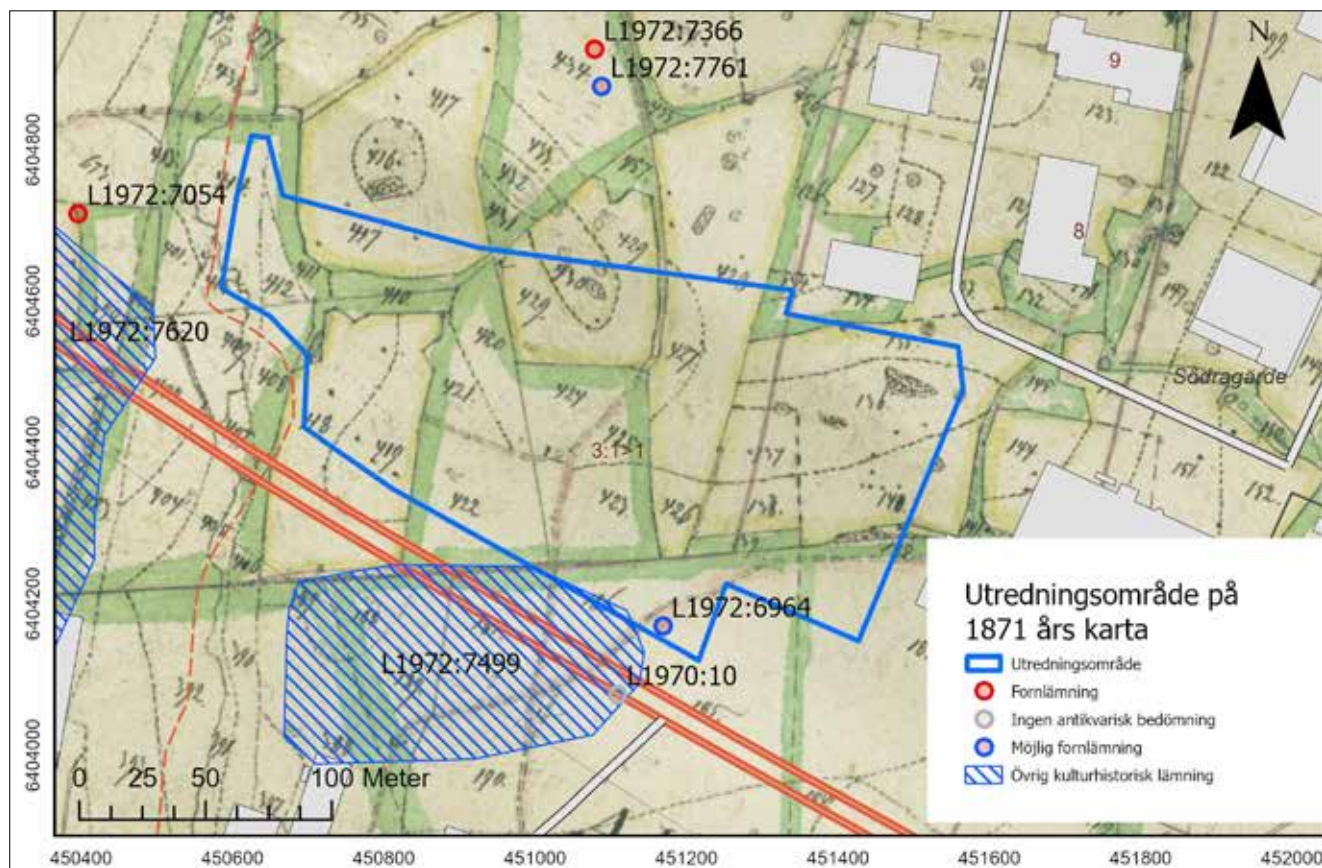
Storskifteskartan över Hornaryds inägor från 1779 (E131-14:2) är tämligen banal och inte alls lika detaljerad när det gäller markförhållanden som kartan från 1695 (Figur 22). Platsen för utredningsområdet bestod till större delen av ängsmark, enligt protokollet: bättre och sämre hårdvallsäng samt kärräng, respektive ljunglupen och tuvig äng. De ytor som 1695 betecknades som "utan slättervall" hade 1779 återupptagits som ängsmark. Åkerytan från 1695 års karta fanns fortfarande kvar, men åkern som inte hade varit i bruk i mannaminne hade permanent övergått till ängsmark.

En fornlämning redovisas i kartan, nämligen Stora rör, belägen cirka 150 meter norr om utredningsområdet.

Vid Laga skifte 1871 (06-väj-125) var landskapsbilden tämligen förändrad (Figur 23, se nästa sida). Vid denna tid dominerades utredningsområdet av åkermark. Mitt inom utredningsområdet finns dock ett större ängsparti som dock uppges vara odlingsbar mark. Längst åt väster vid ån och maderna däromkring betecknas marken som åvekar och åkant.

Den äldre ekonomiska kartan från 1955 (5D 8i) visar ett till större delen uppodlat område där även vekarna vid ån i väster lagts under plog samtidigt som den tidigare meandrande ån har dikats ut och rätats (Figur 24, se nästa sida). Ängen som 1871 betecknades som "odlingsbar" var 1950 kvar som icke uppodlad mark. Längst åt öster hade en gård etablerats, Södragärde; en utflyttning som

Figur 22. Storskifteskartan över Hornaryds inägor från 1779.

skedde efter Laga skifte. Gården etablerades således efter 1850 och avhystes troligtvis under perioden 1970–1990 då stora exploateringar för industrietablering skedde i området.

Lidardata visar att den återstående ytan som inte hade odlats upp 1871/1955 är full av röjningsrösen och stentippar.

Fynd

Inga föremål påträffades

Tolkning

Utifrån det äldre kartmaterialet och resultaten av den arkeologiska utredningen är den samlade bedömningen av röjningsröseområdet L2025:5844 att det tillkommit under historisk tid. Kartmaterialet visar att området odlades upp under 1800-talets andra hälft och att det sedan brukats in på 1950-talet. De båda faserna som kan urskiljas i röjningsrösenas uppbyggnad torde avspegla dessa sentida bruksperioder.

Vad den ensamliggande härden representerar är svårt att säga. Kanske behov av matlagning eller en behövlig värmekälla i samband med temporära besök i området under äldre järnålder?

Utvärdering av undersökningsplanen

Jönköpings läns museum bedömer att den arkeologiska utredningen uppfyller de krav som Länsstyrelsen i Jönköpings län har fastslagit.

Figur 23, övre bilden: Laga skifteskartan för Hornaryd från 1871.

Figur 24, nedre bilden. Ekonomiska kartan över Hornaryd från 1950-talet.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-5196-2024
Länsstyrelsens beslutsdatum: 2025-07-03
Jönköpings läns museums dnr: 2024-217
Uppdragsnummer Fornreg: 202500884
Uppdragsgivare: Jonas Abrahamsson,
..... Gjuteriteknik
Rapportansvarig: Kristina Jansson
Rapportgranskning: Anna Ödeén
Fältansvarig: Kristina Jansson
Fältpersonal: Kristina Jansson & Lotten Hag-
lund
Fältarbetstid: 2025-10-14–2025-10-16
Län: Jönköpings län
Kommun: Värnamo kommun
Socken: Värnamo socken
Fastighetsbeteckning: Hornaryd 3:1
Koordinater: N 6337166/E 440260
Koordinatsystem: Sweref 99 TM
Höjdsystem: RH 2000
Undersökningsyta: 3 hektar
Fornlämningsnummer: L2025:5844, L2025:5851
Fornlämningstyp: Röjningsröseområde och hård
Tidsperiod: Historisk tid, äldre järnålder

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Arkiv

Riksantikvarieämbetet, Stockholm (RAÄ)

Kulturmiljöregistret, Forsök: <https://app.raa.se/open/fornsok/>

Kartmaterial

Lantmäteriet. ArkivSök (<https://etjanster.lantmateriet.se/>):

Lantmäteristylens arkiv (LSA): Värnamo socken, Hornaryd. Akt.nr: E131-24:3, Mossle skogelag. 1769.

Lantmäteristylens arkiv (LSA): Värnamo socken, Hornaryd. Akt.nr: E131-14:1, äldsta kartan. 1695.

Lantmäteristylens arkiv (LSA): Värnamo socken, Hornaryd. Akt.nr: E131-14:2, storskifteskartan. 1779.

Lantmäteristylens arkiv (LSA): Värnamo socken, Hornaryd. Akt.nr: 06-välj-125, Laga skifte. 1871.

Äldre ekonomiska kartan (5D8i).1955.

Tryckta källor och litteratur

Agertz, Jan. 2008. *Om ortnamn i Jönköpings län*. Småländska kulturbilder 2008. Jönköping.

Gustafsson, Jörgen. 2019. *Fossil åker och en grav. Arkeologisk förundersökning av graven L1972:7168 (RAÄ-nr Värnamo 31:1) samt fossil åkermark, L1971:701 (RAÄ-nr Värnamo 392), i samband med planerad utvidgning av Stena Metalls avfallsanläggning på fastigheten Bumerangen 1, Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2019:29. Jönköping.

Gustafsson, Jörgen & Haglund, Lotten. 2019. *Boplatslämningar i Mossle. Arkeologisk förundersökning och undersökning av boplatslämningar från äldre järnålder, L1970:3726, 3727, 3728 och 3729 (RAÄ-nr Värnamo 502, 503, 504 och 505), på fastigheten Mossle 16:20 inför planerad byggnation av bostäder, Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2019:32. Jönköping.

Helander, Christina. 2008. *Ett vikingatida höggrovfält i Värnamo. Arkeologisk undersökning. Inför byggnation inom Hornaryd 2:6, RAÄ 64. Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2008:52. Jönköping.

Jansson, Kristina. 2014. *Hornaryd 3:1. Arkeologisk förundersökning inför planerad exploatering av fornlämningsområdet till RAÄ-nr 57:1, fastigheten Hornaryd 3:1, Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2014:01. Jönköping.

Kallerskog, Linnéa. 2012. *Fossil åker i Hornaryd. Arkeologisk förundersökning av RAÄ Värnamo 63:2, 364:1 samt nyupptäckta områden med fossil åker m.m. inför ny dragning av riksväg 27, industrietablering samt kraftledningsbyggnation, i Hornaryd, Värnamo socken i Värnamo kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum. Arkeologisk rapport 2012:45. Jönköping.

Nordström, Mikael. 1997. Vitarör – en vapengrav från äldre bronsålder. I: *Det nära förflutna – om arkeologi i Jönköpings län*. Red. Nordström, Mikael & Varenius, Linnea. Småländska kulturbilder 1997. Jönköping.

Tollin, Claes. 1999. *Rågångar, gränshallar och ägoområden. Rekonstruktion av fastighetsstruktur och bebyggelseutveckling i mellersta Småland under äldre medeltid*. Meddelanden från kulturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet 101. Stockholm.

Figurförteckning

Figur 1. Utdrag ur digitala fastighetskartan. Skala 1:10 000.

Figur 2. Exempel på röjningsröse inom röjningsröseområdet L2025:5844. Foto från öster.

Figur 3. Sökschaktgrävning norr om röjningsröseområdet L2025:5844. Foto från väster.

Figur 4. Den påträffade härden i ett av sökschakten väster om röjningsröseområdet L2025:5844. Foto från söder.

Figur 5. Sökschakt i åkerytan närmast röjningsröseområdet L2025:5844 till vänster i bild. Schakten ligger i en högre belägna delen av åkern i norr. Foto från söder.

Figur 6. till vänster. Den vällagda muren i åkerns östra del. Foto från nordost.

Figur 7. till höger. Den delvis utrasade muren söder om åkern. Foto från västsydväst.

Figur 8. Exempel på ett av de största röjningsrösena i den östra delen av röjningsröseområdet L2025:5844 samt ansamlingar av stora stenblock som lagts upp i samma område som de större röjningsrösena. I det stora stenblocket centralt i bilden fanns ett borrat hål, vilket visar att det en gång dragits upp ur jorden och lagts på plats med maskinell hjälp. Foto från norr.

Figur 9. Exempel på sökschakt som lagts i utredningsområdets lägre liggande partier väster om röjningsröseområdet L2025:5844. Foto från nordväst.

Figur 10A. Översiktspild över sökschakt i åkerytan i utredningsområdets östligaste del. Foto från nordost.

Figur 10B. Översiktsskarta över utredningsområdet som visar var sökschakten lagts, röjningsröseområdet L2025:5844 med karterade röjningsrösen och andra åkerelement samt var den enstaka härden påträffades. Den svarta cirkeln visar läget för det gravliknande röjningsröset som sedermera visade sig vara ett röjningsröse.

Figur 11. Härden i plan. Foto från söder.

Figur 12. Härden i profil. Foto från väster.

Figur 13. Exempel på ett av de större röjningsrösena i östra delen av röjningsröseområdet L2025:5844. Foto från väster.

Figur 14. Exempel på röjningsröse uppbyggt av stora hopsamlade stenblock. Foto från västnordväst.

Figur 15. Exempel på röjningssten som lagts upp kring ett träd. Foto från sydost.

Figur 16. Kring ett jordfast block i ett av de största röjningsrösena i röjningsröseområdets östra del, närmast åkern, hade en tät stenpackning byggts upp kring blocket. På denna packning hade vid senare tillfällen, nu mossbelupna stenblock, lagts upp utan större systematik. Foto från västnordväst.

Figur 17. Mindre röjningsrösen i de centrala delarna av röjningsröseområdet. Foto från öster.

Figur 18. Det gravliknande röjningsröset i röjningsröseområdets västra del. I bakgrunden pågår sökschaktgrävning. Foto från söder.

Figur 19. Området närmast det gravliknande röjningsröset rensades upp för att se om det hade en tydlig kantkedja. Foto från väster.

Figur 20. Avtorvning i den nordvästra delen av det gravliknande röjningsröset. Denna frilade ett större jordfast block som röjningsstenen lagts upp kring. Foto från nordväst.

Figur 21. Äldsta kartan över Hornaryds inägor från 1695.

Figur 22. Storskifteskartan över Hornaryds inägor 1779.

Figur 23. övre bilden. Laga skifteskartan för Hornaryd från 1871.

Figur 24. nedre bilden. Ekonomiska kartan över Hornaryd från 1950-talet.

Bilaga 1. Vedartsanalys

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 25090

**Vedartsanalyser på material från Jönköpings län,
Värnamo Hornaryd 3:1**

Adress:
Box 178
791 24 FALUN

Telefon:
070 34 00 645
E-post: vedlab@vedlab.se

Bankgiro:
5713-0460
www.vedlab.se

Organisationsnr:
650613-6255

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 25090

2025-10-30

Vedartsanalyser på material från Jönköpings län, Värnamo Hornaryd 3:1

Uppdragsgivare: Kristina Jansson/Jönköpings läns museum

Arbetet omfattar ett kolprov från en undersökt härd.
Provet innehåller kol från björk vilket kommer att ge en tillförlitlig datering av härd.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
1		Härd	3,6g	1,8g 21 bitar	Björk 21 bitar	Björk 212mg	

Erik Danielsson/VEDLAB
Box 178
791 24 FALUN
Tfn: 070 34 00 645
E-post: vedlab@vedlab.se
www.vedlab.se

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Björk Glasbjörk Vårtbjörk	<i>Betula sp.</i> <i>Betula pubescens</i> <i>Betula pendula</i>	300 år	Glasbjörken är knuten till fuktig mark gärna i närhet till vattendrag. Vårtbjörken är anspråkslös och trivs på torr näringsfattig mark. Båda arterna är ljuskrävande.	Stark och seg ved. Redskap, asklut, träkol. Ger mycket glöd.	Glasbjörk bildar även underarten Fjällbjörk. Förutom veden har nävern haft stor betydelse som råmaterial till slöjd.

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomi 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färska vedprover.

Bilaga 2. Kol-14-analys

Uppsala 2025-12-05

UPPSALA
UNIVERSITETÅngströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Regemenstvägen 10
752 37 UppsalaPostadress:
Box 529
751 21 UppsalaTelefon:
018 – 471 3124Hemsida:
www.uu.se/centrum/tandemlabE-post:
radiocarbon@physics.uu.seKristina Jansson
Jönköpings läns museum
Box 2133
550 02 JÖNKÖPING**Resultat av ^{14}C datering av träkol från Dnr 217/2024,
Hornaryd 3:1, Värnamo socken och kommun, Jönköpings
län. (p 7173)****Förbehandling av träkol:**

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Detta steg upprepas tills den lösliga delen inte längre är mörkfärgad.

Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

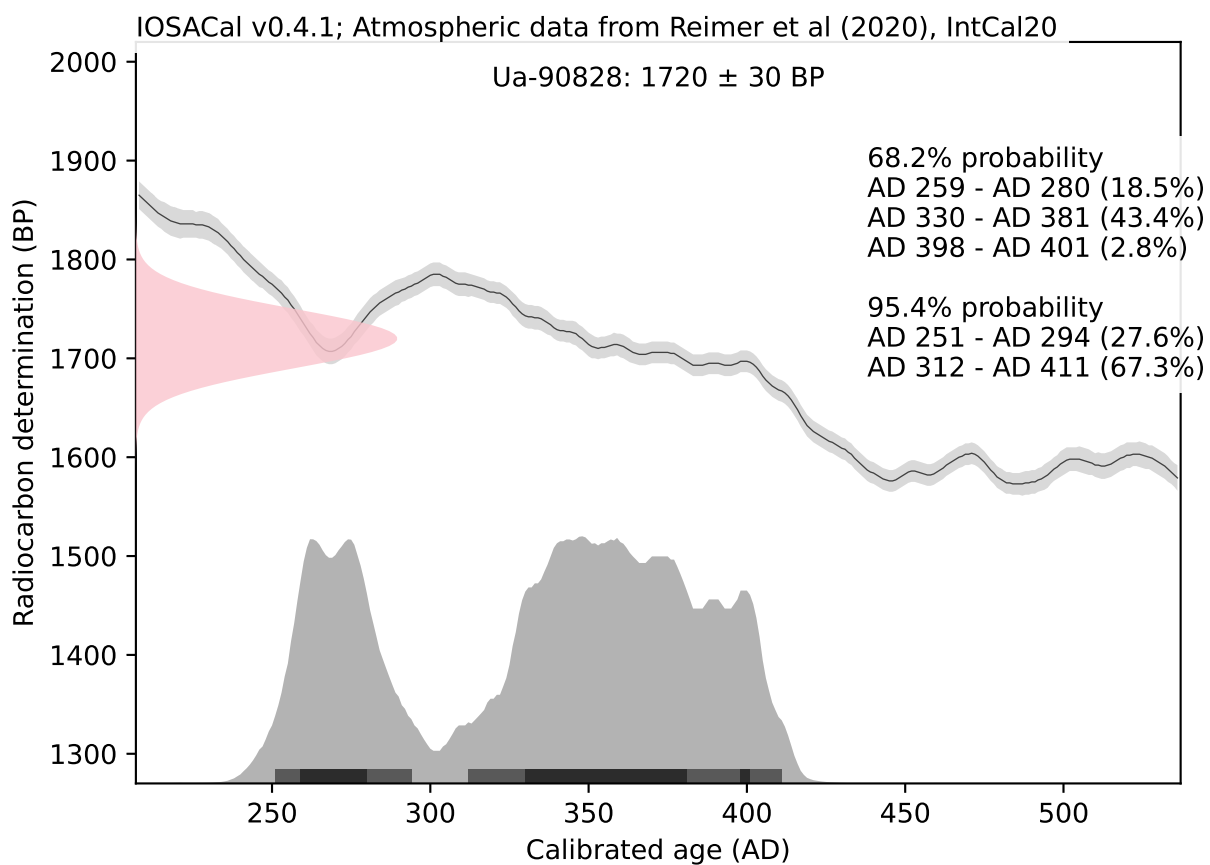
Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰}}$ V-PDB	^{14}C ålder BP
Ua-90828	Prov 1: Hornaryd 3:1, Hård A1	-25,7	1 720 $\pm$ 30

Bifogat finns graf(er) med kalibrering från BP-ålder till kalenderår.

Med vänliga hälsningar

**Karl
Håkansson**Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2025.12.05
12:00:39 +01'00'

Karl Håkansson/Daniel Primetzhof

Kalibreringskurvor

Bilaga 3. Schaktlista

Schakt	Beskrivning	Längd m	Djup m	Area m ²	Inom lämning
1	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	25	0,4–0,7	40	
2	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	19	0,4–0,7	30	
3	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	14	0,4–0,7	22	
4	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	9	0,4–0,7	14	
5	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	22	0,4–0,7	35	
6	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	14	0,4–0,7	22	
7	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	10	0,4–0,7	16	
8	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	22	0,4–0,7	35	
9	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	9	0,4–0,7	14	
10	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	13	0,4–0,7	21	
11	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	13	0,4–0,7	21	
12	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	18	0,4–0,7	29	
13	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	9	0,4–0,7	14	
14	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	14	0,4–0,7	22	
15	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	10	0,4–0,7	16	
16	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	13	0,4–0,7	21	
17	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	13	0,4–0,7	21	
18	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	12	0,4–0,7	19	
19	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	12	0,4–0,7	19	
20	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	13	0,4–0,7	21	
21	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	10	0,4–0,7	16	
22	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	12	0,4–0,7	19	
23	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	16	0,4–0,7	26	
24	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	13	0,4–0,7	21	
25	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	18	0,4–0,7	29	
26	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	8	0,4–0,7	13	
27	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	12	0,4–0,7	19	

Schakt	Beskrivning	Längd m	Djup m	Area m ²	Inom lämning
28	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	12	0,4-0,7	19	
29	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	28	0,4-0,7	49	
30	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	21	0,4-0,7	34	
31	Sökschakt i åkermark. Matjordstjocklek 0,3-0,6 m. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	14	0,4-0,7	22	
32	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	10	0,3-0,6	22	L2025:5844
33	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	8	0,3-0,6	13	L2025:5844
34	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	11	0,3-0,6	18	L2025:5844
35	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	14	0,3-0,6	22	L2025:5844
36	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	19	0,3-0,6	30	L2025:5844
37	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	12	0,3-0,6	19	L2025:5844
38	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	8	0,3-0,6	13	L2025:5844
39	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	9	0,3-0,6	14	L2025:5844
40	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	18	0,3-0,6	29	L2025:5844
41	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	11	0,3-0,6	18	L2025:5844
42	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	14	0,3-0,6	22	L2025:5844
43	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	12	0,3-0,6	19	L2025:5844
44	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	10	0,3-0,6	16	L2025:5844
45	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	16	0,3-0,6	26	L2025:5844
46	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	10	0,3-0,6	16	L2025:5844
47	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	12	0,3-0,6	19	L2025:5844
48	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	33	0,3-0,6	53	L2025:5844
49	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	7	0,3-0,6	11	L2025:5844
50	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	7	0,3-0,6	11	L2025:5844
51	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	20	0,3-0,6	32	L2025:5844
52	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m. Hård påträffad i schaktet. Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	25	0,3-0,6	40	L2025:5844
53	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	24	0,3-0,6	38	L2025:5844
54	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2-0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	18	0,3-0,6	29	L2025:5844

Schakt	Beskrivning	Längd m	Djup m	Area m ²	Inom lämning
55	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2–0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	14	0,3–0,6	22	L2025:5844
56	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2–0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	16	0,3–0,6	26	L2025:5844
57	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2–0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	11	0,3–0,6	18	L2025:5844
58	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2–0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	13	0,3–0,6	21	L2025:5844
59	Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	17	0,3–0,6	27	L2025:5844
60	Sökschakt i röjningsröseområde. Matjordstjocklek 0,2–0,4 m Undergrund blockrik, stenig siltig morän.	10	0,3–0,6	16	L2025:5844

Röjningsröseområde och en järnåldershård i Hornaryd

Med anledning av behovet att undersöka förutsättningarna för upprättandet av en reviderad detaljplan inom delar av fastigheten Hornaryd 3:1, genomförde Jönköpings läns museum en arkeologisk utredning inom det berörda området under några oktoberdagar 2025. Utredningen föranleddes av att området ligger i närheten av flera kända fornlämningar, bland annat en hög, flera rösen samt några fornlämningsliknande lämningar.

Utredningsområdet utgörs i den östra del av åkermark och i den västra del av ett skogsparti med lövträd. Vid den inledande fältinventeringen påträffades här ett cirka 100×70 meter stort röjningsröseområde, L2025:5844, övrig kulturhistorisk lämning, omfattande knappt 30 röjningsrösen av varierande storlek, höjd och uppbyggnad, stenröjda ytor, stentippar och en terrasskant. Stenarna i röjningsrösen hade byggts upp och byggts på vid olika tillfällen. I botten utgjordes de av ett samlat stenmaterial bestående av 0,2–0,5 meter stora stenar. På dessa röjningsrösen, och även kring dem, hade sedan större stenblock lagts upp.

Äldre kartmaterial tyder på att den första generationens röjningsrösen lades upp under 1800-talets andra hälft då marken togs i anspråk för odling, medan de påförda stenblocken påförts med maskinell hjälp under 1900-talet.

Inom utredningsområdet drogs också 60 sökschakt för att se om det kunde finnas dolda fornlämningar under mark. Totalt omfattade schaktningarna cirka 1380 m². Endast en hård, L2025:5851, daterad till 200–400-talen e.Kr. påträffades i ett sökschakt omedelbart väster om röjningsröseområdet.

